

11.1.2019

Vero-osasto,
Erityisasiantuntija Pertti Nieminen
Lainsäädäntöneuvos Ilkka Harju

Hallintovaliokunnalle

HE 214/2018 vp

Valtiovarainministeriön asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä rahankeräyslaiksi

Hallintovaliokunta on pyytänyt valtiovarainministeriöltä kirjallista asiantuntijalausuntoa asiasta HE 214/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle rahankeräyslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Yleishyödyllisyyden käsitteestä rahankeräyslaissa

Esityksessä on pohdittu toteuttamisvaihtoehtojen kuvauksessa tuloverolain ja rahankeräyslain yleishyödyllisyyskäsitteiden yhdenmukaistamista. Johtopäätöksenä kuitenkin todetaan, että rahankeräyslain ja tuloverolain mukaiset yleishyödyllisyysmääritelmät on tarkoituksenmukaista pitää rahankeräyslain tulkinnan selkeyden ja johdonmukaisuuden varmistamiseksi jatkossa erillisinä.

Valtiovarainministeriö yhtyy tähän johtopäätökseen.

Rahankeräystuoton verotuksesta

Esityksessä on todettu muun ohessa seuraavasti rahankeräystuottoa koskevista verotuskysymyksistä:

”Rahankeräyslaissa ei säädettäisi rahankeräyksellä saatujen varojen verotuksesta. Rahankeräyksen järjestäjän vastuulla olisi tehdä verotuksellinen arvio järjestettävästä rahankeräyksestä aiheutuvista veroseuraamuksista. Suurin osa rahankeräyksistä olisi edelleen yleishyödyllisten yhteisöjen järjestämiä ja näiden osalta verokohtelu olisi lähtökohtaisesti selvä. Yleishyödylliseen keräystarkoitukseen kerätty rahankeräystulo on yleishyödylliselle yhteisölle verovapaata tuloa. Erityisesti pienkeräyksen järjestäjän osalta veroseuraamusten selvittämismahdollisuus kuitenkin korostuisi, sillä pienkeräysten osalta rahankeräyksen järjestäjän toiminnalta ei edellytetäisi yleishyödyllisyyttä. Rahankeräyksen järjestäjän ja myös rahankeräyksen kohteena olevan tahon tulisi aina selvittää, onko rahankeräyksellä kerättävien varojen osalta kyseessä tulo vai jossakin tapauksessa lahja. Lisäksi olisi arvioitava, kenen tulosta on kysymys esimerkiksi kolmen henkilön järjestäessä keräyksen.”

Valtiovarainministeriö pitää tärkeänä, että esityksessä on tuotu esiin rahankeräystuoton verotuskysymyksiä niin luvanvaraisten rahankeräysten kuin ilmoituksenvaraisten pienkeräysten osalta, vaikka esitys ei sinänsä sisällä keräystuoton

verotusta koskevia säännöksiä. Kuten esityksessä on todettu, erityisesti pienkeräysten osalta keräyksen järjestäjän selvittämismuutokset korostuu. Valtiovarainministeriö toteaa, että Verohallinto ratkaisee rahankeräys- ja pienkeräys- tuottojen verotuksen yksittäistapauksessa yleisten tulon veronalaisuutta koskevien säännösten mukaisesti.

Esityksessä asetetaan myös toiveita Verohallinnon antamalle ohjeistukselle pienkeräysten verotuskohtelusta. Valtiovarainministeriö toteaa, että pienkeräykset uutena keräysmuotona voivat nostaa esiin hyvin moninaisia verotuskysymyksiä, joita ei voida täysin ennakoida. Valtiovarainministeriön käsityksen mukaan ohjeistuksen laatiminen lieenee ajankohtaista vasta siinä vaiheessa, kun on saatu käytännön kokemuksia esiin tulleista kysymyksistä.

Viranomaisten välinen tietojenvaihto

Esityksessä on todettu, että julkisten rahankeräystietojen luovuttaminen toiselle viranomaiselle olisi mahdollista ilman erillistä sääntelyä, kun tietojen käyttötarkoitus selvitetäisiin etukäteen ja jokaisen luovutuksen osalta erikseen. Julkisia rahankeräystietoja olisivat muun muassa rahankeräyksen järjestäjän tunnistetiedot, kerättyjen varojen määrä ja käyttötarkoitus. Tietoja voitaisiin esityksen mukaan luovuttaa esimerkiksi Verohallinnolle verotuksen toteuttamista varten.

Esityksessä ehdotetaan myös, että verotustietojen salassapidosta ja julkisuudesta annettuun lakiin lisätään säännös Verohallinnon oma-aloitteisesta oikeudesta luovuttaa poliisille rahankeräyksiin liittyviä tietoja. Lain 18 §:ään lisättäisiin uusi 5 a) kohta, jonka mukaan Verohallinto voi salassapitosäännösten estämättä antaa omasta aloitteestaan verotustietoja verovelvollista koskevina tunnistetietoineen poliisille verovalvonnassa havaituista rahankeräyksen järjestäjään ja järjestettyyn rahankeräykseen liittyvistä seikoista, joilla saattaa olla merkitystä poliisille sen valvoessa rahankeräyslain noudattamista.

Valtiovarainministeriö pitää tärkeänä, että viranomaisten välinen tietojenvaihto toimii sujuvasti ja Verohallinnolla on siten mahdollisuus saada verotusta varten tietoja rahankeräysrekisteristä tarkoituksenmukaisella tavalla. Vastaavasti Verohallinto voi antaa ehdotetun säännöksen mukaisesti oma-aloitteisesti poliisille rahankeräyksiin liittyviä tietoja.

EU-oikeudellisia huomioita esityksestä

Ehdotus uudeksi rahankeräyslaiksi on korostetun kansallinen. Esityksen perusteluissa todetaan ensinnäkin, ettei rahankeräyksestä ole annettu EU-lainsäädäntöä (s. 21). Toiseksi rahankeräysluvan ja pienkeräysluvan voisi saada vain suomalainen hakija (5 §) ja pankkitilin olisi myös sijaittava Suomessa (26 §). Kolmanneksi esityksen perusteluihin sisältyvässä kansainvälisessä vertailussa käsitellään OECD:n ja FATF:n suositusten ohella neljän pohjoismaan sekä Iso-Britannian, Saksan ja Yhdysvaltain lainsäädäntöä (s. 21-34). Erityisen huomionarvoinen on kansainvälisestä vertailusta tehty tiivis yhteenveto (s. 34), josta ilmenee, ettei lakiehdotusta vastaavia rajoituksia tai lupamenettelyä esiinny vertailumaissa. Rajoitusta on perusteltu valvontatarpeilla (s. 9, s. 36, s. 91) ja se koskee ulkomaiden lisäksi Ahvenanmaan maakuntaa (s. 4, s. 9, s. 36), jossa on Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) nojalla annettu oma, vain Ahvenanmaata koskeva rahankeräyslainsäädäntö (Landskapslagen angående penninginsamlingar 1950:25).

Näin ollen lakiehdotusta voidaan pitää kireänä. On ilmeistä, että esimerkiksi lahjoitusmuotoista joukkorahoitusta harjoittavat ulkomaiset hyväntekeväisyysjärjestöt eivät voisi toimia Suomessa, elleivät ne perusta yleishyödyllistä yhdistystä

tai säätiötä Suomeen. Ottaen huomioon lakiehdotuksen kireys olisi ollut perusteltua kiinnittää esityksen perusteluissa huomiota Euroopan unionin toiminnasta säädetyn sopimuksen (SEUT) takaamiin perusvapauksiin, etenkin sijoittautumisvapauteen ja pääomien vapaaseen liikkuvuuteen. SEUT:ssa tarkoitettuja pääomanliikkeitä ovat esimerkiksi erilaiset sijoitukset sekä lainat ja -luotot. Pääomien vapaasta liikkuvuudesta voi siten olla kysymys esimerkiksi silloin, kun jokin sijoitus tehdään ulkomaiselle taholle epäedullisemmaksi. Lakiehdotusta voitaisiin perustella esim. SEUT 65 artiklan 1b-kohdassa mainitulla jäsenvaltion oikeudella toteuttaa toimenpiteitä, jotka ovat perusteltuja yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kannalta.

Siitä huolimatta, että lakiehdotus tuskin loukkaa pääoman vapaata liikkuvuutta, valtiovarainministeriö toteaa, että olisi ollut aiheellista sisällyttää esitykseen eurooppaoikeudellista argumentointia siitä, miten lakiehdotuksen 5 ja 26 §:ssä ehdotetut rajoitukset suhtautuvat SEUT:n takaamiin perusvapauksiin, etenkin sijoittautumisvapauteen ja pääomien vapaaseen liikkuvuuteen.